

Jaaroverzicht 2010

Atradius Dutch State Business

Kerngegevens 2010

	2010	2009	2008
Premie:	€ 33 miljoen	€ 41 miljoen	€ 88 miljoen
Schade:	€ 79 miljoen	€ 255 miljoen	€ 10 miljoen
Provenu's:	€ 131 miljoen	€ 180 miljoen	€ 134 miljoen
Aantal aanvragen:	194	183	242
Aantal uitgereikte dekkingstoezeggingen en -adviezen:	103	77	104
Aantal uitgereikte polissen*:	64	65	138
Volume uitgereikte dekkingstoezeggingen en -adviezen:	€ 3,8 miljard	€ 4,3 miljard	€ 3,3 miljard
Volume uitgereikte polissen:	€ 1,8 miljard	€ 2,4 miljard	€ 3,0 miljard
Totaal uitreikingen:	€ 5,6 miljard	€ 6,7 miljard	€ 6,3 miljard

* Hierin zijn ook begrepen polissen die op grond van een in 2010 uitgereikt dekkingadvies of uitgereikte dekkingstoezegging zijn afgegeven.

Atradius Dutch State Business

Jaaroverzicht 2010

	Inhoud
3	Voorwoord
5	2010 in het kort
6	Samenwerking tussen de Nederlandse staat en Atradius Dutch State Business
8	Economisch overzicht van de wereld in 2010 en vooruitzichten 2011
11	Wijzigingen in het landenbeleid
13	Nieuwe zaken in 2010
16	Investeringsverzekering
17	Schadezaken en consolidaties
18	Stand van obligo en vorderingen
18	Productvernieuwing
19	Voorlichting en evenementen
20	Internationale samenwerking
22	Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)
23	Personeel en organisatie
24	Financiële resultaten voor rekening van de Nederlandse staat

Missie: Wij bevorderen, in aanvulling op de markt, Nederlandse export naar en investeringen in het buitenland door middel van krediet- en investeringsverzekering.

Voorwoord

Het jaar 2010 werd gekenmerkt door een beginnend herstel van de wereldwijde financiële crisis. 2009, het jaar waarin de Nederlandse goederenuitvoer met ongeveer 8% daalde, lijkt al ver achter ons, maar de effecten ervan zijn nog steeds voelbaar. Binnenlandse particuliere consumptie en bedrijfsinvesteringen zijn nog niet terug op het oude peil. Het herstel is vooral te danken aan de Nederlandse export die in ras tempo het verloren terrein heeft herwonnen, vooral in Duitsland en Azië. De groei in Duitsland komt overigens ook deels door de weer gegroeide Aziatische vraag naar onder meer machines en vervoermiddelen.

Hoewel de uitvoer dus weer heel behoorlijk groeit – in 2010 met bijna 12,7% – is de financiering ervan duurder geworden. Het kost banken meer dan voor de crisis om aan kapitaal te komen – dit geldt in nog sterkere mate voor langlopend kapitaal – en dus is ook het uitlenen door banken duurder geworden. De verwachting is dat langlopende financiering blijvend duurder zal zijn.

Ook elders in de economie zullen de gevolgen van de kredietcrisis nog lang voelbaar blijven. Overheden hebben diep in de buidel moeten tasten om banken en andere financiële instellingen te redden. Begrotingstekorten zijn opgelopen. Willen overheden niet onder hun schulden bezwijken, dan moet worden bezuinigd. Dit betekent minder uitgaven en dit gaat dus ten koste van economische groei. Daar komen de lasten van een vergrijzende bevolking nog eens bij.

Sommige landen zetten bewust in op depreciatie of het op een lage koers houden van de eigen munt. Immers, een goedkope munt betekent een concurrentievoordeel bij export. Als elk land dit echter doet, een soort haasje over dus, schiet niemand er iets mee op. Historisch gezien staat de koers van de euro nu relatief hoog ten opzichte van de dollar. Dit betekent in theorie een concurrentienadeel, maar daar lijkt de export nog niet veel last van te hebben.

Het feit dat veel landen uit het dal van de crisis zijn gekropen heeft in 2010 ook zijn weerslag op het landenbeleid gehad. Zo zijn we weer regulier opengegaan op Kenia, Ghana, Honduras, Mali en Oekraïne. Ook hebben wij op een groot aantal landen onze dekking kunnen verruimen of versoepelen, zoals op Azerbeidjan, Estland, Hongkong, Marokko, Rusland, Sri Lanka, Turkije, Vietnam en Zuid-Afrika. Een aantal van deze landen is van groot belang voor Nederlandse exporteurs van kapitaalgoederen. Toch is nog niet overal sprake van een opgaande lijn. Er zijn in

2010 ook een paar landen geweest waarop wij onze dekking hebben moeten verkrappen, zoals Dubai en Madagaskar. Begin 2011 hebben wij ook een meer afwachtende houding aangenomen op een aantal landen in Noord-Afrika en het Midden-Oosten. De uitkomst van de politieke onrust in die regio is nog onzeker.

De gevolgen van de kredietcrisis waren in 2010 ook nog te merken in onze schade-uitkeringen. Terwijl wij in 2009 al flinke bedragen hadden uitgekeerd op de Golfregio (vooral Dubai), Oekraïne, Kazachstan, Mexico en Rusland, hadden sommige klanten van ons ook in 2010 nog met wanbetaling of betalingsachterstanden van hun debiteuren te maken. Dubai en Mexico spanden de kroon. In totaal hebben wij namens de staat in 2010 voor € 79 miljoen aan schade uitgekeerd. Maar op schadegebied was er ook positief nieuws. Qua totaalbedrag waren de claims aanzienlijk lager dan in 2009, toen wij namens de Nederlandse staat € 255 miljoen hebben uitgekeerd. Daarnaast zijn er forse bedragen alsnog geïncasseerd nadat wij eerst schade hadden uitgekeerd, waaronder op Dubai.

Ondanks de schade-uitkeringen waren de resultaten voor rekening van de staat in 2010 positief. Terwijl het technische resultaat voor het eerst sinds jaren over 2009 nog € 34 miljoen in de min was, is dit in 2010 omgebogen tot een positief resultaat van € 86 miljoen. Vooral het goede incassoresultaat van € 131 miljoen heeft aan dit mooie cijfer bijgedragen. Zo werd voor een bedrag van € 59 miljoen uit Dubai ontvangen en uit Angola kwam € 28 miljoen binnen. Mede door de hoge olieprijs was Angola als olie-exporterend land in staat zijn oude schuld aan overheidscrediteuren af te lossen.

De nasleep van de kredietcrisis hebben wij in 2010 ook kunnen merken aan het aantal uitgereikte polissen. Dit bleef op hetzelfde relatief bescheiden niveau van 2009 steken, toen de crisis nog in volle hevigheid woedde. Aangezien de onderhandelingen over exportcontracten voor kapitaalgoederen en infrastructurele werken vaak veel tijd nemen, uitte het herstel in 2010 zich nog niet meteen in het afsluiten van contracten en dus de afgifte van polissen. De verwachting is dat in 2011 het aantal uitgereikte polissen weer zal stijgen. Deze verwachting is mede gestoeld op het feit dat in 2010 het aantal aanvragen is gestegen (van 183 in 2009 tot 194 in 2010). Bovendien is ook het aantal dekkingsadviezen en dekkingstoezeggingen voor nog af te sluiten contracten met meer dan 30% gestegen, van 77 in 2009 tot 103 in 2010.

Ondanks de stijging van het aantal uitgereikte dekkings-toezeggingen is het volume aan obligo dat wij namens de staat hebben uitstaan gedaald. Dit volume bestaat uit de totale voorraad dekkingstoezeggingen, polissen en schadevorderingen namens de staat. Eind 2010 was dit obligo € 10,4 miljard, tegen € 12,6 miljard eind 2009.

Het land waarop eind 2010 het hoogste obligo uit hoofde van dekkingstoezeggingen en polissen uitstond was Oman (€ 857 miljoen), gevolgd door Marokko (€ 851 miljoen). Andere landen waarop wij namens de staat een aanzienlijk obligo uit hoofde van dekkingstoezeggingen en polissen hadden uitstaan zijn Indonesië, Mexico en de Verenigde Arabische Emiraten. Indien dekkingsadviezen (dekkings-toezeggingen die voorwaardelijk zijn gemaakt aan de beschikbare ruimte onder het betreffende landenplafond) en schadevorderingen bij het obligo worden opgeteld, dan spant Indonesië de kroon met een totaal volume van bijna € 1,9 miljard.

Vanwege de kredietcrisis is een aantal maatregelen in het leven geroepen om de Nederlandse export een extra steun in de rug te geven. Vermeldenswaard zijn hier de werkkapitaaldekking, de exportkredietgarantie, de TASK-faciliteit en de faciliteit voor kortlopende eentransactie-zaken op Rusland, Kazachstan en Servië. Omdat het inmiddels beter gaat met deze drie landen en particuliere verzekeraars er ook weer dekking op bieden, is deze laatste crisismaatregel najaar 2010 weer ingetrokken. De werkkapitaaldekking, waarvan de eerste polis in februari 2010 is uitgereikt, heeft een permanent karakter gekregen. En ook de exportkredietgarantie, waarmee banken makkelijker geld kunnen aantrekken ten behoeve van exportleningen, zal nog tot eind 2013 blijven bestaan. De TASK-faciliteit ten slotte, een top-up dekking waarmee de staat limieten, die particuliere verzekeraars hebben verlaagd, kan herverzekeren tot aan de oorspronkelijke limiet, is inmiddels ook beëindigd. De particuliere verzekeringsmarkt is weer voldoende hersteld.

In 2010 is de verhouding tussen de staat en Atradius op een aantal belangrijke punten gewijzigd. Met ingang van dat jaar reiken wij staatspolissen uit. Waar voorheen Atradius Dutch State Business de verzekeraar was en de staat de herverzekeraar, is vanaf 2010 de staat zelf de verzekeraar. Atradius blijft de uitvoerder van de staats-faciliteiten, maar nu in naam van de staat. De dekking aan onze klanten is niet veranderd, wel is nu nog duidelijker

dat het tegenpartijrisico op de Nederlandse overheid wordt gelopen. Onze documentatie is aan deze nieuwe situatie aangepast.

Op het gebied van verantwoord ondernemen hebben wij in 2010 alle aanvragen gescreend op hun mogelijke gevolgen voor mens en milieu en vervolgens 49 aanvragen nader beoordeeld. Dit heeft erin geresulteerd dat wij 11 aanvragen als A (potentieel grote milieu- en/of maatschappelijke effecten) hebben geclassificeerd. Uiteindelijk hebben wij hiervan 2 aanvragen afgewezen op grond van onaanvaardbare mogelijke milieu- en/of maatschappelijke risico's.

Op internationaal vlak is een aantal ontwikkelingen te melden. Het belangrijkste resultaat in 2010 was het akkoord in de OESO over debiteurenpremies. Staatskredietverzekeraars uit OESO-landen waren al sinds vele jaren gebonden aan een akkoord over minimumpremies voor landenrisico's en monetaire autoriteiten. Nu zijn er ook minimumpremies voor andere debiteurenrisico's overeengekomen. Deze premies worden vastgesteld aan de hand van de kredietbeoordeling van de betreffende debiteur door de kredietverzekeraar. Hoewel verschillen in premies tussen de staatskredietverzekeraars blijven bestaan omdat debiteuren niet altijd op dezelfde wijze worden beoordeeld, is de verwachting dat die verschillen met dit akkoord kleiner zullen worden. Het nieuwe akkoord treedt 1 september 2011 in werking. Hiermee is het internationale speelveld waarop Nederlandse exporteurs zich bewegen weer een stuk minder ongelijk geworden.

Verder zijn in de OESO initiatieven op gang gekomen om ook belangrijke exportlanden buiten het OESO-gebied meer te betrekken bij de disciplines van de internationale afspraken inzake kredietverzekering. Het oogmerk is ook hier om op termijn een meer gelijk speelveld te bereiken tussen OESO- en niet-OESO-landen.

Concluderend kan worden gesteld dat 2010 een jaar van beginnend herstel was. Het ziet ernaar uit dat deze lijn zich voortzet. Al met al zijn we over het verloop van 2011 voorzichtig optimistisch. Wij hopen u ook dit jaar weer te mogen bijstaan bij uw exportorders.

mei 2011
Johan Schrijver
Managing Director Atradius Dutch State Business

2010 in het kort

januari	Invoering staatspolis. Vanaf 1-1-2010 is de staat de verzekeraar van de polissen die Atradius Dutch State Business uitreikt. Atradius Dutch State Business blijft de uitvoerder.
februari	Akkoord in de OESO over invoering van minimumpremies voor debiteurenrisico's. Invoering 1 september 2011.
februari	Afgifte aan bankenconsortium van eerste werkkapitaaldekking.
maart	Verruiming acceptatie van havenautoriteiten.
maart	Hervatting reguliere dekking op Kenia en Mali.
juli	Hervatting reguliere dekking op Ghana en Honduras.
september	Verkorting wachttermijn en wachtperiode bij bedrijfsonderbreking voor investeringsverzekering.
september	Het ministerie van Financiën en Atradius publiceren de benchmark, waarin de concurrentiekracht van de Nederlandse staatskredietverzekering in 2009 wordt vergeleken met die van andere landen. De Nederlandse faciliteit is redelijk concurrerend, maar zou op het punt van landenbeleid nog concurrerender kunnen.
november	Hervatting reguliere dekking op Oekraïne.
november	Atradius Dutch State Business neemt van FMO het beheer over van een omvangrijke portefeuille van zachte leningen.

Samenwerking tussen de Nederlandse staat en Atradius Dutch State Business

Atradius Dutch State Business N.V. is de vennootschap binnen de Atradius Groep waarin de activiteiten namens de Nederlandse staat zijn ondergebracht.

De faciliteiten die Atradius Dutch State Business voor de staat uitvoert zijn:

- De EKV (exportkredietverzekering). Hieronder vallen ook enkele bijzondere faciliteiten zoals de fair calling facility (FCC) en de trade finance facility (TFF)
- RIV (Regeling Investeringsverzekering). Sinds 1969 verzekert Atradius politieke risico's bij investeringen voor rekening van de staat.

Deze faciliteiten zijn voor rekening van het ministerie van Financiën. De afspraken met de Nederlandse staat hierover gaan terug tot 1932.

Daarnaast voert Atradius Dutch State Business sinds 17 november 2010 voor rekening van de staat het beheer over een portefeuille zachte leningen aan ontwikkelingslanden ter waarde van ruim € 800 miljoen. Het beheer van deze zogenaamde NIO-portefeuille heeft Atradius van FMO overgenomen.

Risicovaststelling door de staat

Het is het beleid van de staat dat staatskredietverzekering kan worden aangeboden voor risico's die niet marktbaar worden geacht. Dit zijn risico's waarvoor de particuliere markt geen of onvoldoende capaciteit heeft. In de praktijk betreft dit transacties met een langlopende risicoperiode en/of transacties van (zeer) grote omvang, en dan vooral, maar niet uitsluitend, op opkomende markten en ontwikkelingslanden. In beginsel worden de marktbaare risico's aan particuliere verzekeraars overgelaten.

Het ministerie van Financiën stelt jaarlijks vast welke risico's voor rekening van de staat kunnen komen, oftewel waar de staat aanvullend aan de particuliere markt is. In 2009 heeft de staat zijn verzekeringsmogelijkheden verruimd om het hoofd te bieden aan de gevolgen van de kredietcrisis. In het verbeterde economische klimaat van 2010 waren een aantal van die verruiming niet meer nodig. Waar in 2009 de mogelijkheid werd opengesteld om kortlopende risico's uit hoofde van kapitaalgoederentransacties op Rusland, Kazachstan en Servië voor rekening van de staat af te dekken, bleek in 2010 de particuliere verzekeringsmarkt voor deze risico's voldoende te zijn hersteld om die verruiming weer ongedaan te maken. Ook bleek in 2010 dat de particuliere verzekeringsmarkt weer capaciteit

had voor meerjarige risico's op hoge-inkomenslanden (de meeste OESO-landen en enkele andere rijke landen). Derhalve is de totale looptijd voor transacties op deze landen, waarboven de staat bereid is risico's te aanvaarden, weer verhoogd tot 60 maanden. Dit was qua looptijd ook de drempel voor de kredietcrisis. Wel is de verlaagde drempel qua bedrag op hoge-inkomenslanden van € 100 miljoen per transactie gehandhaafd. Voor de crisis was die drempel nog € 250 miljoen. Op niet hoge-inkomenslanden (de meeste landen in de wereld) liggen de drempels qua bedrag en looptijd overigens aanzienlijk lager.

Doorlooptijden

In 2010 was de totale gemiddelde doorlooptijd van aanvragen 72 dagen. Dit is een verbetering ten opzichte van 2009, toen het gemiddeld 77 dagen was. Hoewel deze verbetering uiteraard een goede ontwikkeling is, vinden wij het wenselijk de doorlooptijd verder te verlagen. Wij hebben samen met de ministeries van Financiën en Economische Zaken, Landbouw en Innovatie de oorzaken van de lengte van de doorlooptijden geanalyseerd. In 2011 nemen wij maatregelen teneinde de doorlooptijden verder terug te brengen. Zo wordt Atradius Dutch State Business, onder meer door aanpassing van het landenbeleid, in staat gesteld meer aanvragen binnen haar eigen volmacht af te wikkelen, zodat voorlegging aan de staat niet meer nodig is en hierdoor tijd kan worden gewonnen. Wij tekenen hierbij wel aan dat verkorting van de doorlooptijd niet in alle gevallen mogelijk is. Zo bleek steeds duidelijker tijdens de kredietcrisis dat voor betalingsrisico's op banken en particuliere afnemers actuele financiële informatie onontbeerlijk is voor een gedegen acceptatie van deze risico's. In een snel veranderende economische omgeving geven minder recente financiële cijfers onvoldoende houvast. Het verkrijgen van actuele en specifieke financiële informatie over de goedheid van buitenlandse debiteuren, zowel door de aanvrager als door Atradius Dutch State Business, alsmede de analyse ervan is in veel gevallen arbeidsintensief. Wij zijn echter niet alleen doordrongen van het belang van een gedegen acceptatie van risico's, maar ook van het belang van onze klanten bij een voortvarende behandeling van de aanvragen. Derhalve zullen wij zowel binnen als buiten onze volmacht blijven streven naar een zo kort mogelijke doorlooptijd van aanvragen.

Portefeuille

Naast de beoordeling van individuele risico's houden wij ook de totale portefeuille van risico's scherp in de gaten. Deze portefeuille bestaat uit dekkingstoezeggingen en

dekkingsadviezen (adviezen zijn toezeggingen met als extra belangrijke voorwaarde dat het landenplafond nog voldoende ruimte biedt), verplichtingen onder lopende polissen, regresobligo's op verzekerde exporteurs onder financieringspolissen, directe garanties en contragaranties, en vorderingen op debiteuren in debiteurenlanden die wij hebben na schadevergoeding aan verzekerden. Het gehanteerde portefeuillemodel omvat richtlijnen voor de omvang en de samenstelling van de portefeuille, waaronder spreiding van risico's over landenklassen, landen en debiteuren.

In vrijwel alle gevallen was het vastgestelde plafond per land voldoende hoog om risico's te blijven accepteren. In uitzonderlijke gevallen hebben wij gebruikgemaakt van herverzekering bij andere partijen om aan de plafondeisen te blijven voldoen.

Benchmark

Sinds 2003 vergelijken wij in nauwe samenwerking met het ministerie van Financiën de EKV-faciliteit op een aantal punten met gelijksoortige faciliteiten van andere exporterende landen waarmee Nederlandse exporteurs concurreren. Met deze benchmark wordt de concurrentiekracht van de Nederlandse exporkredietverzekering-faciliteit inzichtelijk gemaakt. De reeks indicatoren die in de benchmark zijn opgenomen bestaat uit landenbeleid, dekkingsbeleid, producten, premies en beleid ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Uit de benchmark die in 2010 is uitgevoerd over het jaar 2009 blijkt dat de Nederlandse faciliteit over de gehele linie genomen bestand is tegen de concurrentie van de meeste vergelijkbare faciliteiten in het buitenland. Er zijn hierbij op deelgebieden wel variaties. Zo wordt ons productaanbod als bovengemiddeld goed beoordeeld, terwijl het landenbeleid in het algemeen als krapper dan gemiddeld is beoordeeld. In 2010 is het landenbeleid op onderdelen verruimd door (her)opening van dekking op een aantal landen en door versoepeling van zekerheidsvoorwaarden. In 2011 zal in overleg met de Rijkscommissie voor Export-, Import- en Investeringsgaranties verder worden onderzocht hoe het landenbeleid eventueel anders kan worden ingericht voor aanvaardbare risico's.

Invoering staatspolis

In 2009 hebben de Tweede en de Eerste Kamer de gewijzigde Kaderwet financiële verstrekkingen Financiën aangenomen. De wetwijziging regelt onder meer dat de staat voortaan zelf de verzekeraar is van exporkrediet-

risico's die voor zijn rekening komen. De wet is 1 januari 2010 in werking getreden. De herverzekeringsovereenkomst tussen Atradius en de staat, die vanaf 1932 heeft gegolden, is hiermee beëindigd. Vanaf 2010 reikt Atradius Dutch State Business derhalve niet meer op eigen naam polissen en dekkingstoezeggingen uit (met herverzekering bij de staat), maar namens de staat. Hiertoe zijn de algemene voorwaarden, de aanvraag- en andere formulieren, onze voorlichtingsdocumentatie en de afspraken die wij met de staat hebben aan de nieuwe situatie aangepast. Een voordeel van de staatspolis is dat voor onze verzekerden nu in één oogopslag duidelijk is dat de overheid achter de dekking staat. Atradius Dutch State Business blijft de uitvoerder van de overheidsfaciliteiten voor krediet- en investeringsverzekering. In de praktijk blijven onze klanten dus, zoals voorheen, alle zaken via ons afhandelen.

Economisch overzicht van de wereld in 2010 en vooruitzichten 2011

Economisch verslag 2010

Zo onverwacht diep als de mondiale recessie in 2009 was, zo onverwacht krachtig was het economisch herstel in 2010. De volumedaling van de wereldhandel in goederen werd gevolgd door een fors herstel in het afgelopen jaar. Zodoende is veel van het macro-economisch verlies van 2009 goedge maakt. Maar de prijs is hoog: verslechterde overheidsfinanciën en een wereldwijde overliquiditeit die zijn veroorzaakt door een in historische termen ongekend expansief budgettaire en monetair beleid om de conjuncturele inzinking van 2009 zo snel mogelijk te boven te komen. Het corrigeren van deze crisismaatregelen zal de conjunctuur in de komende jaren ongetwijfeld belasten.

Dat de opleving vorig jaar zo sterk was, heeft vooral te maken met de aanhoudende economische dynamiek in de Aziatische landen en dan met name in China. De hoogconjunctuur hield er onverminderd aan en legde de basis voor een verrassend sterk conjunctureel herstel in landen die toeleverancier zijn van China. Duitsland is daar één van: de Duitse industrie, gespecialiseerd in automobielproductie en machinebouw, liet een snelle omslag zien van de omzet dankzij een exporthausse naar China. En op zijn beurt leverde de conjunctuuromslag in Duitsland weer een stimulans aan de economische bedrijvigheid in landen die aan Duitse afnemers leveren, Nederland voorop. Dit positieve domino-effect toont aan hoezeer de (geografische) onderdelen van de wereldeconomie inmiddels met elkaar verweven zijn.

Het economisch herstel in de industrielanden was in 2010 redelijk gespreid. In de Verenigde Staten kon de krimp in het binnenlands product van 2009 (-2,6%) volledig worden goedge maakt (+2,8% bbp-groei). Maar de Federal Reserve moest voor miljarden US\$ in de economie pompen (quantitative easing) en op de schatkist moest voor enorme bedragen een beroep worden gedaan om dit resultaat te bereiken. Ook al is de dollar nog steeds sleutelvaluta in de wereld, afnemend vertrouwen in de stabiliteit van de munt bij de houders ervan (vooral China) kan de positie van de dollar op de langere termijn ondermijnen.

De Europese economie kreeg de onverwachte impuls van de hoogconjunctuur in China, maar het effect ervan was regionaal niet evenwichtig verdeeld. En daar kwam nog het zeer uiteenlopende budgettaire beleid in de eurozone bij. Een aantal landen, vooral Duitsland, kon zich snel uit de recessie van 2009 'weg-exporteren' maar andere bleven

achter. Met name in de periferie groeit de economie niet of nauwelijks omdat harde bezuinigingen moeten helpen om het lidmaatschap van de eurozone (en de monetaire unie zelf) veilig te stellen. Het grootste probleem daarbij is dat de financiële markten onzeker zijn over het succes van dit restrictieve beleid. Sommigen vragen zich af of een herstructurering van de schuldverplichtingen door Griekenland, Ierland en wellicht Portugal op termijn vermeden kan worden, terwijl anderen ervan uitgaan dat herstructurering niet nodig is. Zonder zo'n regeling zullen deze economieën ook de komende jaren door een diep dal gaan om extern evenwicht met de rest van de eurozone te bereiken. Het akkoord van de EMU-landen om het Europese noodfonds EFSF op te hogen naar € 750 mrd heeft geholpen om de markten enigszins te stabiliseren.

Buiten de EMU worstelen economieën eveneens met de naweeën van de kredietcrisis van 2009. Overal trekt de conjunctuur aan, maar evenzeer ten koste van de overheidsfinanciën. Vooral in Groot-Brittannië is dit tekort nu zo hoog (2010 9,6% bbp) dat de nieuwe coalitieregering drastische bezuinigingen moet doorvoeren om op termijn de staatsschuld onder controle te houden, en daarmee indirect de wisselkoers van het Britse pond en de kredietbeoordelingen van het land.

In de landen van Midden- en Oost-Europa komt er naast het effect van de kredietcrisis nog de uitwerking bij van de binnenlandse overbesteding in de jaren ervoor. Zo betalen landen als Hongarije en de Baltische staten een hoge economische prijs voor het uit de hand gelopen tekort op de lopende rekening van de betalingsbalans na een periode van hoogconjunctuur. Zeer prijzenswaardig is overigens de indrukwekkende begrotingsdiscipline die deze landen daarbij aan de dag leggen.

Zoals eerder vermeld was ook in 2010 het Aziatische continent de motor achter het conjunctureel herstel in de wereld. China blijft goed op stoom met een mengeling van hoge groeicijfers en zeer sterke externe financiën. Inmiddels is het land de grootste economie ter wereld na de Verenigde Staten. Export is nog steeds de kurk waarop de Chinese economie drijft. Dit schept ook verantwoordelijkheden en brengt risico's. Immers, de Chinese overheid blijft een te 'zachte' valuta nastreven om de exporthausse gaande te houden. Zo'n beleid leidt tot spanningen en fricties op handelsgebied, zeker als andere Aziatische markten dit beleid van China navolgen en de wisselkoers te laag houden. Ook in 2010 stonden deze spanningen op

het wereldhandelsfront hoog op de politieke agenda's, maar er werd niet veel bereikt om de toestand te verbeteren. De grootste risico's voor de Chinese hoogconjunctuur zijn de oplopende inflatie en de overspannen onroerendgoedmarkt die erop zouden kunnen duiden dat de economie vroeg of laat 'uit de bocht vliegt'. Voorlopig lijken de Chinese autoriteiten deze ontwikkeling echter nog redelijk in de hand te hebben.

De overige continenten hebben vorig jaar eveneens profijt getrokken van de hausse in Azië, veelal als leverancier van grondstoffen. De meeste landen in Latijns-Amerika en sommige in Afrika konden zo de voorspoedige economische ontwikkeling in de jaren vóór de crisis consolideren. Sommige economieën waren daarbij zelfs zo succesvol dat ze toevluchtsoord werden voor internationale beleggers. Kapitaalvoer, soms in ongewenste omvang, zorgde voor een economisch niet verantwoorde appreciatie van valuta van landen als Brazilië, Chili en Zuid-Afrika.

Vooruitzichten voor de rest van 2011

Ingrijpende gebeurtenissen in het eerste kwartaal van 2011 hebben aangetoond hoe lastig het is om uitspraken te doen over het verloop van de economie dit jaar. Hoewel de politieke spanningen in Noord-Afrika en het Midden-Oosten niet helemaal uit de lucht kwamen vallen, is het tempo van de volksoptstanden en daaruit voortvloeiende instabiliteit en machtswisselingen in de regio vorig jaar niet voorzien. De vraag is hoe de revoluties in de komende jaren uitpakken en de betaalcapaciteit van de regio gaan beïnvloeden. De belangen voor de westerse wereld zijn groot: het gaat hier om de belangrijkste olieproducerende regio ter wereld met grote betaalcapaciteit. Voor de exportkredietverzekering is het eveneens een voornamelijk regio. De rampen in Japan hebben, hoe schokkend ook, geen ingrijpende gevolgen voor de wereldeconomie. Groei-vertraging in de eerste helft van het jaar zal er worden gevolgd door het stimulerende effect van extra overheids-uitgaven op de economie in de tweede helft.

De uitwerking van dit soort moeilijk voorspelbare gebeurtenissen daargelaten, lijkt de internationale economie de trend van 2010 voort te zetten: een gematigde groei, hogere maar niet verontrustende inflatie en een exporttoename die zal worden ondersteund door de conjunctuur in Azië, die overigens iets aan vaart verliest door beleidsmaatregelen om oververhitting te voorkomen.

Maar er is een aantal structurele tekortkomingen die de

economische groei in de industrielanden in 2011 en de daarop volgende jaren zullen temperen. In de eerste plaats de overheidsfinanciën. Reddingspakketten voor banken en andere financiële instellingen en maatregelen om een toename van de werkloosheid tegen te gaan hebben sporen nagelaten bij de overheidsfinanciën. De financierings-tekorten en de schulden bij overheden zijn sinds 2008 zo fors opgelopen dat het verminderen van deze verplichtingen een zware wissel zal trekken op de conjunctuur in de komende jaren; lastenverhoging en bezuiniging zullen de consumptieve bestedingen onder druk blijven zetten.

Daarbij komt het effect van de monetaire verruiming die de wereldeconomie een enorme overliquiditeit heeft nagelaten. Deze liquiditeit moet behoedzaam worden gedraineerd, daarbij schipperend tussen te weinig afremmen (dan meer inflatie) of teveel (dan minder groei).

De overheden aarzelen bij het doorvoeren van budgettaire beperkingen, vooral die in de Verenigde Staten. Het voortzetten van de belastingverlagingen onder de regering-Bush en het invoeren van programma's met extra uitgaven onder de regering-Obama dragen bij aan onverminderd grote financieringstekorten bij de overheid en een steeds verder oplopende staatsschuld (in 2012 bij ongewijzigd beleid meer dan 100% bbp). Diverse Amerikaanse lagere overheden (deelstaten en steden) hebben momenteel acute liquiditeitsproblemen. Daar komen dan een relatief zware schuldenlast van de Japanse overheid (2012 210% bbp) en de slechts langzaam dalende financieringstekorten in de eurozone bij.

Wat verder is gebleven zijn de niet opgeloste knelpunten van verleden jaar, met aan kop de internationale economische spanningen. Het voorkomen van nog meer handelsbeperkingen en kapitaalrestricties en het bevorderen van meer evenwichtige externe financiën zouden de basis moeten zijn voor een meer solide economische groei in de komende jaren in de wereld. Maar over de vooruitgang kan men onzeker zijn, nu met de economische macht van China ook diens politieke invloed groter wordt en hierdoor mogelijk de kans dat de Chinese autoriteiten zich laten overhalen tot een ander wisselkoersbeleid afneemt.

Ook de eurozone blijft aan spanningen op de internationale financiële markten blootgesteld. De bedrijvigheid zal er iets afnemen als de Duitse exportmotor minder uitbundig draait dan in 2010. De binnenlandse bestedingen zullen dit vacuüm niet kunnen opvullen. Van een overheid die lasten moet verhogen en uitgaven korten om de financiën in beter

evenwicht te brengen, gaat geen conjuncturele impuls uit.

Beter vergaat het de investeringen in 2011 naarmate de financiële resultaten in de bedrijven in het algemeen weer op het pre-crisis niveau zijn beland. Dit is ook zeker het geval in Nederland. Het bedrijfsleven investeert op basis van een fors herstel van de ondernemingsresultaten en

van de omzet waarbij de export de drijvende kracht blijft. Per saldo lijkt er dus nauwelijks iets te veranderen in het gematigde groeitempo van de Nederlandse economie bij een iets oplopende inflatie, iets betere overheidsfinanciën en iets betere rendementen voor het particuliere bedrijfsleven. In dit scenario is uitgegaan van een consolidatie van de gestegen prijzen voor energie en voor grondstoffen.

Kerncijfers 2010 en prognose 2011

	Reële bbp-groei (%)		Inflatie (%)		Lopende rekening (%bbp)	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Verenigde Staten	2,9	3,2	1,6	1,9	-3,4	-3,7
Eurozone	1,7	1,6	1,6	2,0	-0,2	0,3
w.o. Nederland	1,7	1,7	1,3	1,8	5,3	6,2
Duitsland	3,6	2,5	1,1	1,9	5,1	5,9
Frankrijk	1,5	1,6	1,5	1,7	-2,2	-2,3
Azië	9,0	7,5	2,4	3,0	3,0	3,0
w.o. China	10,3	9,5	3,2	5,0	4,7	5,1
Oost-Europa	3,9	4,0	6,5	6,0	-3,7	-4,0
Latijns-Amerika	5,8	4,2	7,3	7,2	-1,2	-1,6

Bron: Consensus/IMF/CPB

Nederlandse economie

(mutaties in % per jaar)

	2008	2009	2010	2011
Bruto binnenlands product	1,9	-3,9	1,7	1,7
Particuliere consumptie	1,1	-2,5	0,4	0,7
Bedrijfsinvesteringen	7,1	-18,2	-1,6	4,0
Overheidsuitgaven	3,0	4,0	0,9	0
Export	1,2	-9,2	12,7	7,5
Inflatie	3,5	2,7	1	1,7
Fin. saldo overheid (% bbp)	0,6	-5,4	-5,2	-3,7
Winstquote bedrijven (% bbp)	13,8	7,7	9,4	10,5
Werkloosheid (%)	3,1	3,7	4,5	4,2

Bron: Centraal Planbureau

Wijzigingen in het landenbeleid

Het overleg over het landenbeleid voor kredietverzekering voor rekening van de staat vindt plaats in de Commissie Advisering Risicobeleid (CAR). Hierin zijn naast Atradius Dutch State Business de ministeries van Financiën,

Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en Buitenlandse Zaken vertegenwoordigd. Deze brengen advies uit aan de minister van Financiën, die uiteindelijk beslist.

2010 heeft de volgende wijzigingen in het middellange landenbeleid te zien gegeven:

Landenbeleid	periode 1 januari 2010 - 31 december 2010
Verruiming	
Azerbeidzjan	Afschaffen van case-by-case beleid
Bangladesh	Van onvoorwaardelijke zekerheidseis naar voorwaardelijke
Bulgarije	Case-by-case mogelijkheid ingevoerd
Djibouti	Case-by-case mogelijkheid ingevoerd
Estland	Afschaffen van case-by-case beleid en invoeren voorwaardelijke zekerheidseis
Gabon	Case-by-case mogelijkheid ingevoerd
Ghana	Reguliere EKV-dekking wordt hervat onder een case-by-case beleid
Guatemala	Afschaffen van case-by-case beleid
Honduras	Hervatting reguliere EKV-dekking met onvoorwaardelijke zekerheidseis
Hong Kong	Openkredietbeleid ingevoerd
Hongarije	Afschaffen van case-by-case beleid
Indonesië	Onvoorwaardelijke zekerheidseis wijzigt in voorwaardelijke
Kenia	Hervatting dekkingsmogelijkheden onder onvoorwaardelijke zekerheidseis
Letland	Case-by-case mogelijkheid ingevoerd
Litouwen	Case-by-case mogelijkheid ingevoerd
Macau	Afschaffen van case-by-case beleid
Mali	Hervatting dekkingsmogelijkheden onder voorwaardelijke zekerheidseis
Nigeria	Case-by-case mogelijkheid ingevoerd
Oekraïne	Nadat in het begin van het jaar de reguliere dekking was gestaakt werd deze aan het eind van het jaar weer hervat
Paraguay	EKV-dekking ingevoerd met onvoorwaardelijke zekerheidseis
Roemenië	Afschaffen van case-by-case beleid
Rusland	Aanpassen case-by-case beleid voor banken en schrappen case-by-case beleid voor particuliere kopers
Servië	Afschaffen van case-by-case beleid
Sierra Leone	SIF mogelijkheid ingevoerd
Turkije	Afschaffen van case-by-case beleid, behalve voor banken met een rating lager dan BB-
Zuid-Afrika	Openkredietbeleid ingevoerd
Verkrapping	
Iran	De dekking op Iran is gestaakt
Madagaskar	Dicht op overheid en voor SIF-zaken

In totaal is het beleid op 26 landen verruimd, op 2 landen verkrapt, terwijl op 1 land (Oekraïne) de beleidswijzigingen per saldo neutraal waren. Het grote aantal verruiming is

mogelijk gemaakt door het economisch herstel van de kredietcrisis in de betreffende landen.

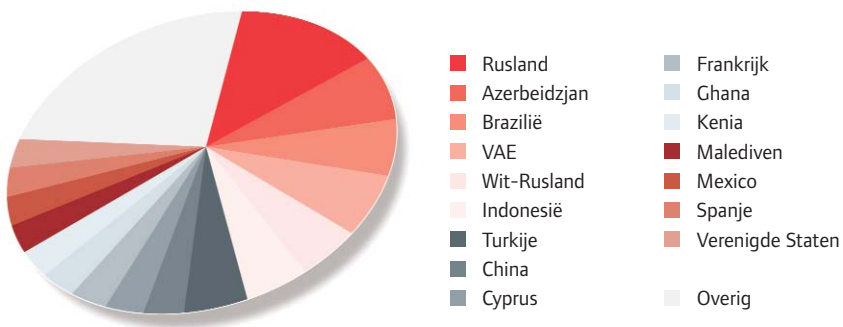
Nieuwe zaken in 2010

De uitgereikte polissen zijn als volgt over de faciliteiten verdeeld:

	2010	2009	2008
EKV (exportkredietverzekering)	58	62	123
RIV/RHI/TRHI (investeringsverzekering)	1	1	1
GGP (concessionele transacties)	5	2	14
Totaal	64	65	138

(GGP = Garantieregeling Goede Projecten)

De uitgereikte polissen zijn als volgt over de landen verdeeld:

Atradius Dutch State Business verzekert exporttransactie MPS naar Spanje

MPS Meat Processing Systems uit Lichtenvoorde heeft Atradius Dutch State Business benaderd voor het verzekeren van een exporttransactie voor een varkensslachtlijn aan Le Porc Gourmet, een Spaanse vleesproducent gevestigd in Santa Eugenia de Berga in de omgeving van Barcelona. Sinds het uitbreken van de mondiale kredietcrisis is het voor veel bedrijven in OESO-landen moeilijk om meerjarige financiering te arrangeren voor investeringen in hun bedrijf. Sinds 2009 is het beleid om exporttransacties naar OESO-landen via Atradius Dutch State Business door de staat te laten verzekeren verruimd. Er zijn al mogelijkheden vanaf een risicotermijn langer dan drie jaar (waarvan de krediettermijn langer dan 24 maanden is).

MPS is in 1904 opgericht en is gegroeid tot één van de leidende toeleveranciers in de voedselverwerkende industrie. De organisatie van MPS is opgedeeld in vijf sterk marktgerichte productgroepen: MPS Red Meat Slaughtering, Butina, MPS Meat Logistics, AQUA Industrial Watertreatment en MPS Service & Spares. Naast de hoofdvestiging van MPS in Lichtenvoorde heeft MPS in het buitenland tien verkoopkantoren en nog twee productielocaties. De productielocatie in Beijing is de grootste. Naast slachttechniek en snijzalen heeft MPS zich eveneens gespecialiseerd in industriële afvalwaterbehandeling en logistieke systemen. Bij MPS werken wereldwijd 500 mensen.

De Rabobank treedt in de transactie op als de financier. Het totale leningsbedrag ter hoogte van ruim € 12 miljoen wordt gespreid over 8 jaar door Le Porc Gourmet terugbetaald, terwijl MPS bij levering de gehele koopprijs ontvangt.

De afnemer Le Porc Gourmet is onderdeel van de Jorge Groep, één van de grootste ondernemingen in Spanje op het gebied van vleesverwerking en duurzame energie (zonne-energie). In de vleesverwerkende bedrijven waarvan Le Porc Gourmet onderdeel uitmaakt zijn het afgelopen decennium forse uitbreidingsinvesteringen gedaan. Om niet van één sector afhankelijk te zijn, streeft Jorge Groep daarnaast ook naar diversificatie van haar activiteiten. Het afgelopen jaar heeft de Jorge Groep ondermeer geïnvesteerd in zonne-energieparken ondersteund door een subsidieprogramma van de Spaanse overheid en gefinancierd door een aantal Spaanse banken.

De Spaanse vleesverwerkende industrie is in vergelijking met de Noord-Europese markt gefragmenteerd; de verwachting is dat er in Spanje – net zoals dat in Noord-Europa is gebeurd – een consolidatieslag zal gaan plaatsvinden in deze sector. Dit zal tot gevolg hebben dat er een paar grote spelers in de markt zullen overblijven met voldoende ‘kritische massa’ om te overleven.

De geleverde slachtlijn is een uitbreiding en modernisering van de reeds bestaande slachtcapaciteit van Le Porc Gourmet. De afnemer breidt met de slachtlijn van MPS haar slachtcapaciteit uit van 550 varkens naar 1.000 varkens per uur. Door deze uitbreiding van de capaciteit verwerft de Jorge Groep in Spanje een marktaandeel van meer dan 10%. De slachtlijn is uitgerust met MPS F-Lines (slachtrobots) en CO₂-verdooving.

Atradius Dutch State Business helpt jonge, innovatieve Nederlandse onderneming om markt open te breken

SIM Industries ontwerpt en produceert vluchtsimulatoren voor de vliegtuigtypen Boeing 737 en Airbus 320. Dit zijn de meest courante vliegtuigtypen in de burgerluchtvaart. Het bedrijf bestaat sinds 2003. SIM assembleert de simulatoren in haar fabriek in het Zuid-Hollandse Sassenheim. Men koopt de benodigde onderdelen (zoals de vliegtuigneus, het visuele systeem, het elektrisch-pneumatische bewegingssysteem, het instrumentarium etc.) in en integreert deze, samen met de originele software van Boeing en Airbus, tot een volwaardige simulator.

SIM neemt het op tegen een tweetal gevestigde spelers: Het Canadese CAE en Thales uit Frankrijk die tot voor kort het overgrote deel van de markt in handen hadden. SIM onderscheidt zich van haar concurrenten door het aanbieden van een "high fidelity but low cost of ownership" concept. De simulatoren worden uitgerust met zeer betrouwbare componenten en bij de assemblage wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van gestandaardiseerde, alom verkrijgbare onderdelen die door lokale technici kunnen worden gerepareerd of vervangen.

De afnemers van SIM zijn enerzijds luchtvaartmaatschappijen in zowel OESO landen als in opkomende markten en anderzijds onafhankelijke opleidingscentra. SIM zet een groot deel van haar simulatoren af door financial-leaseconstructies waarbij SIM zelf als lessor optreedt.

Om als leasemaatschappij met groeiambities te kunnen opereren, is een stevige balans natuurlijk een vereiste. SIM ging daarom op zoek naar extra kapitaal. Atradius speelt hierin een belangrijke rol. Doordat Atradius een aantal leasecontracten verzekert, kon SIM een bedrijfsfinanciering aantrekken. De Haagse zakenbank NIBC verstrekt een meerjarige financiering aan SIM in de wetenschap dat (een aanzienlijk deel van) de leasepenningen van SIM worden verzekerd door Atradius.

De propositie van SIM slaat aan. De groei van het bedrijf heeft in 2010 duidelijk gestalte gekregen en de orderportefeuille is goed gevuld.

Investeringsverzekering

Eind 2010 bedroeg het obligo aan investeringsgaranties € 214 miljoen. Dit is lager dan 2009 (€ 265 miljoen) en marginaal hoger dan 2008 (€ 213 miljoen). Het obligo over 2010 bestaat geheel uit polissen. Het betreft een 26-tal zaken verdeeld over 10 landen. Eind 2009 waren het 30 zaken verdeeld over 12 landen.

De per saldo afname komt voort uit mutaties op een aantal landen. De belangrijkste mutatie betrof het beëindigen van een polis op Bonaire ter waarde van € 57 miljoen. Per 10 oktober 2010 is Bonaire een bijzondere Nederlandse gemeente geworden, waardoor risico's op dit eiland voortaan als binnenlands worden aangemerkt. Hiermee verviel de verzekeraarheid ervan onder investeringsverzekering, die immers is ingesteld ter dekking van risico's in het buitenland. Verder is vermeldenswaard dat wij voor het eerst onder investeringsverzekering een polis op Vietnam hebben uitgereikt, ter waarde van € 22 miljoen.

De stand van belangrijkste obligolanden voor investeringsverzekering was aan het eind van 2010:

Indonesië	€ 88,8 miljoen
Oekraïne	€ 60,6 miljoen
Vietnam	€ 22,3 miljoen

In 2010 is de naam van de faciliteit veranderd. Tot 2010 was die bekend onder de naam Tijdelijke Regeling Herverzekering Investerings (TRHI). Aangezien de staat per 1 januari 2010 niet meer de herverzekeraar maar de verzekeraar is, is de regeling hierop aangepast en heet deze sindsdien de Regeling Investeringsverzekering (RIV). Deze wijziging is niet van invloed op de dekkingsvoorwaarden.

In nauw overleg met de ministeries van Financiën en Economische Zaken, Landbouw en Innovatie is in 2010 de dekking onder investeringsverzekering verbeterd. De wachtermijn voor schadevergoeding is verkort van zes naar standaard drie maanden (behalve in enkele uitzonderingsgevallen waar het landenbeleid een langere periode voorschrijft). Verder is de periode voor een gedekte bedrijfsonderbreking teruggebracht van twaalf naar drie maanden (alleen bij contractbreuk van twaalf naar negen maanden). Door deze verbeteringen ontvangen verzekerden eerder hun schadevergoeding.

Schadezaken en consolidaties

In 2010 is onder de Exportkredietverzekering (EKV) een bedrag van € 78,6 miljoen aan schadevergoedingen uitgekeerd, waarvan € 0,3 miljoen aan koersrisicodekking. Onder de Garantieregeling Goede Projecten (GGP) werd € 0,6 miljoen uitgekeerd. Daarmee ligt de totaal uitgekeerde schade een stuk lager dan in 2009, toen in totaal ruim € 255 miljoen werd uitgekeerd.

Het incassoresultaat na schadevergoeding (provenu's) was ook in 2010 weer hoog, net als in de jaren daarvoor. In 2010 werd voor € 131 miljoen aan betalingen na schadevergoeding geïncasseerd, waarvan € 50,9 via in het kader van de Club van Parijs gesloten consolidatieregelingen. Ter vergelijking, in 2009 werd € 180 miljoen geïncasseerd en in 2008 € 134 miljoen.

Het grootste deel van de provenu's, € 59,4 miljoen, kwam uit de Verenigde Arabische Emiraten. Dankzij incasso-activiteiten is hier gedurende 2009 en 2010 inmiddels ongeveer de helft van de uitgekeerde schade gerecupereerd. Verder zijn substantiële bedragen ontvangen uit Angola (€ 27,7 miljoen), Indonesië (€ 25,2 miljoen), Rusland (€ 3,7 miljoen) en Kazachstan (€ 3,4 miljoen).

In 2010 zijn de grootste schadebedragen uitgekeerd op de Verenigde Arabische Emiraten (€ 50,4 miljoen) en verder op Mexico (€ 15,5 miljoen), Oekraïne (€ 4,6 miljoen) en Kazachstan (€ 2,8 miljoen). Schade werd zowel uitgekeerd vanwege non-betaling door overheidsdebiteuren, particuliere debiteuren als door banken.

Onder de investeringsverzekering werd in 2010 geen schade uitgekeerd.

Stand van obligo en vorderingen

Voor alle overheidsfaciliteiten tezamen bedroeg het obligo (aangepast voor reeds vervallen bedragen) onder lopende polissen per ultimo 2010 € 9 miljard. Eind 2009 was dit € 9,4 miljard. Het totale obligo onder dekkingstoezeggingen bedroeg eind 2010 € 4,7 miljard. Eind 2009 was dit € 3,2 miljard. Eind 2010 stond voor een bedrag van € 0,7 miljard aan dekkingsadviezen uit, tegenover € 1,1 miljard aan het eind van 2009. Een dekkingsadvies is een toezegging dat Atradius Dutch State Business namens de staat de betalingsrisico's zal verzekeren mits er bij het in werking treden van de exportovereenkomst voldoende ruimte is onder het landenplafond.

In het nominale obligo per eind 2010 zijn ook alle onder de Trade Finance Faciliteit afgegeven limieten opgenomen ter waarde van in totaal € 1,1 miljard. De maximum

schadevergoeding voor dekking afgegeven onder de Trade Finance faciliteit is echter aanzienlijk lager, namelijk € 138 miljoen.

De vorderingen die Atradius Dutch State Business namens de staat heeft op debiteuren en debiteurenlanden nadat aan verzekerden schade is vergoed (exclusief het eigen risico van verzekerden en exclusief rente die verschuldigd is na het tijdstip van schadevergoeding) bedroegen in 2010 in totaal € 1,03 miljard. Dat is iets minder dan het jaar ervoor. Van deze € 1,03 miljard is € 722 miljoen opgenomen in schaderegelingen in de Club van Parijs. Eind 2009 bedroegen de vorderingen € 1,1 miljard, waarvan € 789 miljoen was opgenomen in Club van Parijs-regelingen.

Productvernieuwing

Ook in 2010 zijn producten verder verbeterd en werden nieuwe productaanpassingen doorgevoerd.

Een mijlpaal werd bereikt in februari 2010, toen wij de eerste werkkapitaaldekking hebben uitgereikt. De verzekerde was een bankconsortium van IHC. De werkkapitaaldekking dekt banken tegen het risico dat bedrijven het ten behoeve van de uitvoering van een exportorder geleende werkkapitaal niet kunnen terugbetalen. Deze dekking is eind 2009 gelanceerd als een maatregel tegen de liquiditeitscrisis. Inmiddels heeft de werkkapitaaldekking een permanent karakter gekregen.

Middelgrote en kleine bedrijven maken relatief beperkt gebruik van de EKV, terwijl deze faciliteit ook zeker voor hen is bedoeld. Onder auspiciën van de Dutch Trade Board is in het najaar een projectgroep bijeengekomen om de EKV beter toegankelijk te maken voor het mkb. Deelnemers aan de projectgroep waren de ministeries van Financiën en Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, FME-CWM, vertegenwoordigers van banken en Atradius. Dit heeft erin geresulteerd dat begin 2011 de MKB-Exportversneller is gelanceerd. Onder deze faciliteit zijn de aanvraagprocedures vereenvoudigd en verkort en worden middelgrote en kleine bedrijven bij hun aanvraag voor financiering en kredietverzekering begeleid.

Voorlichting en evenementen

Atradius Dutch State Business ziet het als een belangrijke taak om het bedrijfsleven voor te lichten over de faciliteiten die zij voor de staat uitvoert. Daartoe bezoekt zij bestaande en potentiële relaties, neemt zij deel aan exportmissies en is zij gastspreker in diverse exportfora

en door anderen georganiseerde seminars. Ook via media zoals de website www.atradiusdutchstatebusiness.nl en het relatieblad Creditnotes geeft zij voorlichting. Tevens organiseert Atradius Dutch State Business ook zelf voorlichtingsbijeenkomsten voor het Nederlandse bedrijfsleven.

In 2010 zijn onder meer de volgende evenementen georganiseerd:

mei	Bijeenkomst met exporteurs, banken en de staat over landenbeleid
juni	Seminar over scheepsbouw in samenwerking met Scheepsbouw Nederland
juni	Informeel bijeenkomst met de staat
juni	Introductieseminar voor (nieuwe) medewerkers van klanten
september	Bijeenkomst met banken over premiemethodiek
oktober	Environmental Practitioners Meeting; bijeenkomst georganiseerd door Atradius voor MVO-medewerkers van bij de OESO aangesloten kredietverzekeraars
november	Introductieseminar voor (nieuwe) medewerkers van klanten
november	Exporteursbijeenkomst met gastspreker Drs. H.J. Brouwer, Directeur bij De Nederlandsche Bank en verantwoordelijk voor het toezicht op banken. Hij ging onder meer in op Basel III, de nieuwe kapitaalseisen die gaan gelden voor banken.

Internationale samenwerking

Herverzekering

Voor de EKV is er een uitgebreid netwerk van herverzekeringsovereenkomsten met buitenlandse staatskredietverzekeraars. Die overeenkomsten bieden een raamwerk voor herverzekering van transacties waarbij de leveranties uit meerdere landen komen. In dat geval zijn ook kredietverzekeraars uit meerdere landen betrokken. Het voordeel voor de exporteur of financier is dat deze slechts met één verzekeraar te maken heeft. Die herverzekert zich op zijn beurt weer bij andere verzekeraars voor bestanddelen in de transactie die uit het buitenland komen. Met ECA's in

landen die om juridische redenen geen herverzekeringsovereenkomst kunnen sluiten worden zoveel mogelijk Memorandums of Understanding (MoU) gesloten. Atradius heeft dat gedaan met Sinosure in 2007 en in 2008 met ECIC, onze Zuid-Afrikaanse collega kredietverzekeraar. Deze MoU's geven een kader voor samenwerking mocht dat in de toekomst aan de orde zijn, maar zijn niet specifiek gericht op, of beperkt tot herverzekering. Een samenwerking met de Iraakse Trade Bank of Iraq voor kortlopende zaken op Irak is in 2011 onderwerp van overleg.

Met de volgende verzekeraars zijn momenteel herverzekeringsovereenkomsten van kracht:

Ashra	Israël
CESCE	Spanje
COFACE	Frankrijk
ECGD	Verenigd Koninkrijk
EDC	Canada
EFIC	Australië
EGAP	Tsjechië
EKF	Denemarken
EKN	Zweden
EulerHermes	Duitsland
Finnvera	Finland
GIEK	Noorwegen
KUKE	Polen
MEHIB	Hongarije
NEXI	Japan
ODL	Luxemburg
OeKB	Oostenrijk
ONDD	België
SACE	Italië
SID	Slovenië
SERV	Zwitserland
US-EXIM BANK	Verenigde Staten

Europese Unie (EU) en Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)

De raads werkgroep exportkredieten van de EU is een belangrijk forum voor afstemming van de standpunten van de verschillende EU-landen ten behoeve van de discussies en besluitvorming binnen de Participanten van de OESO. De Participanten, bestaand uit de EU en verder uit de meeste andere OESO-landen, is het orgaan waarin over de Arrangement (voorheen Consensus genoemd) wordt besloten. De Arrangement vormt de belangrijkste internationale regelgeving voor kredietverzekering. Daarnaast kent de OESO verschillende comités en werkgroepen waarin over deelgebieden wordt overlegd. Een van die deelgebieden is de bestrijding van omkoping.

Binnen de Europese Unie zijn in 2009 de uitzonderingsregels op de Europese Mededeling, die overheidsbemoeienis bij kortlopende kredietverzekering beperkt, verruimd. Besloten is de tijdelijke verruiming te verlengen tot 1 januari 2012. In Nederland is echter de zogenaamde TASK-faciliteit, waarbij de Nederlandse Staat de limieten van commerciële kredietverzekeraars maximaal verdubbelt, ook wel top-up verzekering genoemd, niet verlengd en beëindigd per 1 januari 2011.

Op Europees niveau is de situatie die voortvloeit uit het Verdrag van Lissabon van belang. Het Europese Parlement speelde tot voor kort bij de omzetting van de OESO-afspraken in Europese wetgeving geen rol. Met het in werking treden van het Verdrag van Lissabon eind 2009 heeft het Europese Parlement bevoegdheden gekregen op dit gebied. Hoe het Europese Parlement zijn bevoegdheid gaat aanwenden is nog niet duidelijk.

Binnen de OESO is een belangrijke ontwikkeling de onderhandelingen over een uitbreiding van de speciale regeling voor duurzame energie- en waterprojecten met gunstiger voorwaarden voor technieken die de klimaatverandering tegengaan. Uit deze voortgaande discussie blijkt dat ook de afspraken op het gebied van exportkredieten niet ontkomen aan brede maatschappelijke ontwikkelingen.

Een tweede onderwerp waarover in de OESO veel discussie is, is de concurrentie van de opkomende economieën en dan vooral China. Het voornemen is om met China op het gebied van exportkredieten een dialoog op gang te brengen.

Het belangrijkste resultaat in de OESO op het gebied van exportkredieten in 2010 is echter het akkoord dat bereikt is over debiteurenpremies. Lang waren de toegestane minimumpremies een reflectie van de onderliggende politieke risico's. Premies tussen verschillende nationale exportkredietverzekeraars liepen echter sterk uiteen bij risico's op banken en particuliere debiteuren. Met dit nieuwe premieakkoord is overeenstemming bereikt over minimumpremies voor afnemers met dezelfde risicoclassificatie. Dit is een belangrijke stap op weg naar een meer gelijk speelveld tussen exporteurs uit verschillende landen.

Berner Unie

De Berner Unie is de internationale brancheorganisatie van particuliere en publieke exportkrediet- en investeringsverzekeraars. Doelstellingen zijn het uitwisselen van informatie over landen, bedrijfstakken, producten en debiteuren en het bevorderen van gezonde risicoacceptatie. Atradius is een prominent lid van de Berner Unie en is vertegenwoordigd in het Management Committee. Johan Schrijver van Atradius was in 2010 Vice-President van de Berner Unie. Het afgelopen jaar heeft de Berner Unie zich onder meer beijverd voor dusdanige kapitaalseisen voor banken (Bazel III) dat handelsfinanciering niet wordt verstoord. Hiertoe is zij met het Bazels Comité, dat die regels voor kapitaalseisen opstelt, in contact getreden.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)

Bij de beoordeling voor verzekeringsaanvragen van exporttransacties en investeringen namens en voor rekening van de Nederlandse staat wordt naast een financiële beoordeling in veel gevallen ook een milieu- en sociale beoordeling verricht. Deze beoordeling wordt uitgevoerd door medewerkers van de MVO-desk binnen Atradius Dutch State Business. Om te bepalen of een milieu- en sociale beoordeling nodig is worden alle aanvragen gescreend.

De beoordeling stoelt op afspraken die zijn gemaakt binnen de OESO, de zogenaamde 'Common Approaches'. Deze zijn vervolgens vastgelegd en verder uitgewerkt in het Nederlandse beleidsdocument 'Milieu en Sociale Beoordeling' (2009). Het beleidsdocument is te vinden op: http://www.atradiusdutchstatebusiness.nl/Images/beleidsdocument_tcm1008-133093.pdf

De procedure van het definiëren van het project, waarvan de transactie deel uitmaakt, is in het nieuwe beoordelingskader verhelderd. Op grond van met de staat overeengekomen procedures, wordt per aanvraag vastgesteld wat het te beoordelen project is waarvan de transactie deel uitmaakt en tot waar de keten zal worden onderzocht.

In 2010 is naast de A-, B-, en C-classificatie van het project waaraan de exporteur levert, de zogenaamde marginale beoordeling, 'M' in de praktijk toegepast. Deze beoordeling, die in 2009 is ingevoerd met het tot stand komen van het Nederlandse beleidsdocument, wordt uitgevoerd op leveringen aan bestaande projecten die door de levering niet significant wijzigen. Dit is conform de 'Common Approaches'. Een marginale beoordeling wordt ook uitgevoerd voor de projectbeoordeling van herfinanciering- en accreditatieconfirmatie-aanvragen. De marginale beoordeling is gericht op het beoordelen van het handelen van de projectontwikkelaar op het gebied van milieu- en sociaal beleid, op het toetsen of lokale wet- en regelgeving wordt nageleefd, en of het land relevante internationale richtlijnen onderschrijft (bijvoorbeeld die van de ILO, de International Labour Organization).

In het afgelopen jaar is tevens ervaring opgedaan met de nieuwe vragen in het aanvraagformulier over de toeleverantieketen van de exporteur. Het gaat hierbij om de vraag of de exporteur bekend is met het Nederlandse MVO-beleid ten aanzien van ketenverantwoordelijkheid en hoe de exporteur hiermee omgaat. Daarnaast wordt gevraagd de vijf belangrijkste toeleveranciers, exclusief de tussenhandelaren, te noemen. Over het algemeen zijn

de Nederlandse exporteurs goed bekend met hun belangrijkste toeleveranciers, en is men in staat de vragen te beantwoorden. De toevoeging van de vragen over de ketenverantwoordelijkheid heeft in 2010 niet tot extra vervolgonderzoek of herbeoordeling geleid.

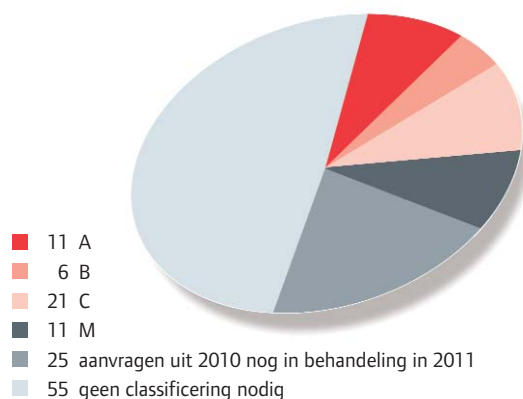
In 2010 hebben wij in totaal 129 aanvragen gescreend op hun milieu- en sociale gevolgen. Dit is in overeenstemming met de afname van het aantal aanvragen in 2009, toen 183 aanvragen ontvangen en gescreend zijn. In de grafiek hieronder wordt het resultaat van deze screening weergegeven.

Van de 129 gescreende aanvragen zijn volgens de OESO-afspraken 49 aanvragen geclassificeerd en beoordeeld. Van de 49 beoordelingen zijn 11 aanvragen beoordeeld als een A-project (potentieel grote negatieve milieu- en sociaal effecten), 6 als B-project (potentieel substantiële negatieve milieu- en sociaal effecten) en 21 als C-project (weinig tot geen negatieve effecten). Tevens zijn 11 aanvragen beoordeeld op de reputatie van de afnemer en van het project waaraan geleverd werd.

De belangrijkste sectoren die beoordeeld zijn waren de scheepsbouw met 14 aanvragen en de baggersector met 10 aanvragen. Binnen de olie- en gasector (inclusief de petrochemische industrie) en de kassen- en landbouwsector zijn elk 7 aanvragen beoordeeld.

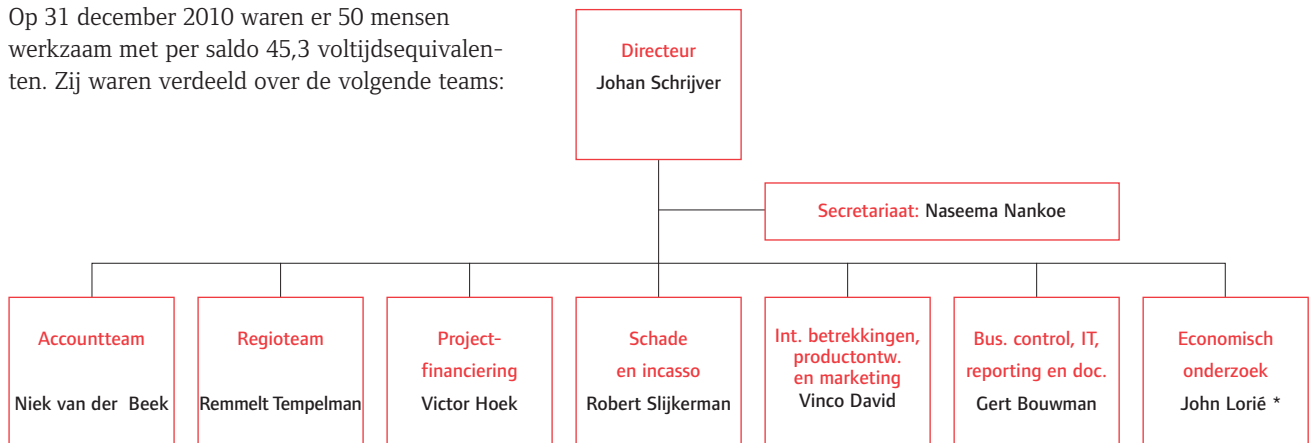
In 2010 zijn 2 aanvragen afgewezen op milieu- of sociale gronden. Sinds de invoering van de 'Common Approaches' in 2001 zijn 5 aanvragen afgewezen op milieu- of sociale gronden.

Milieu- en sociale beoordelingen in 2010

Personeel en organisatie

Op 31 december 2009 waren er 51 mensen in dienst resulterend in 45,8 voltijdsequivalenten. Op 31 december 2010 waren er 50 mensen werkzaam met per saldo 45,3 voltijdsequivalenten. Zij waren verdeeld over de volgende teams:

* per 1 april 2011

Financiële resultaten

voor rekening van de Nederlandse staat

Atradius Dutch State Business verzekert uitsluitend risico's namens en voor rekening van de Nederlandse staat. De volgende technische resultaten werden geboekt op *factuurbasis*:

	2010	2009
Premie EKV	27.113	39.083
Premie GGP (goedeprojectenfaciliteit)	5.742	1.128
Premie Investerings	722	791
Premie totaal	33.577	41.002
Schade EKV	78.621	255.531
Schade GGP	644	-1.336
Schade Investerings	-	453
Schade totaal	79.265	254.648
Provenu's EKV	131.078	179.751
Provenu's GGP	177	264
Provenu's Investerings	-	-
Provenu's totaal	131.255	180.015
Kasresultaat EKV	79.570	-36.697
Kasresultaat GGP	5.275	-2.728
Kasresultaat Investerings	722	-338
Totaal resultaat	85.567	-33.631

(bedragen zijn in duizenden euro's)

De gevolgen van het beginnend herstel van de kredietcrisis zijn duidelijk merkbaar in de resultaten op factuurbasis in 2010, met name in de vermindering van de schade. Waar we voor rekening van de staat in 2009 in totaal nog € 255 miljoen hadden uitgekeerd, was dit in 2010 teruggelopen tot € 79 miljoen. Bovendien wisten we in 2010 al een aanzienlijk deel van eerder uitgekeerde schades, voor een belangrijk deel maar beslist niet uitsluitend op Dubai, weer te incasseren.

De premie-inkomsten in 2010 waren lager dan die in 2009. Dit heeft mede te maken met de tijd die contractonderhandelingen voor kapitaalgoederen en infrastructurele projecten nodig hebben. Aangezien deze onderhandelingen vaak langdurig zijn, uitte het herstel in 2010 zich nog niet meteen in het afsluiten van contracten en dus de afgifte van polissen. Dit betekende ook dat de premie-inkomsten bescheiden bleven. Ook de beperkingen in het landenbeleid die nog bij de aanvang van 2010 golden hebben er mede tot relatieve terughoudendheid bij het afgeven van dekking geleid. Nu het landenbeleid, ingegeven door het verbeterde economische klimaat, is verruimd, verwachten wij een toename van het aantal uit te reiken polissen in 2011.

Per saldo is de ontwikkeling van het technisch kasresultaat voor rekening van de staat beslist positief te noemen. Een verlies van € 33,6 miljoen over 2009 is omgebogen in een overschot van € 85,6 miljoen in 2010.

In aanvulling op de resultaten op factuurbasis geven wij hieronder ook de resultaten op bedrijfseconomische grondslag. De faciliteiten van de staat dienen kostendekkend te zijn. Voor exportkredietverzekering is dit ook internationaal vastgelegd in onder meer de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en de OESO. Kostendekkendheid houdt in dat de opbrengsten (premies en provenu's) voldoende moeten zijn om de kosten van de faciliteiten (schade-uitkeringen en uitvoeringskosten) over een lange termijn te dekken. Hierdoor wordt ongeoorloofde staatssteun voorkomen. De kostendekkendheid wordt bepaald met behulp van het model voor bedrijfseconomische resultaatbepaling (BERB). Een van de kenmerken van dit model is dat hierin voorzieningen worden getroffen voor uitstaande risico's. In het model worden voorts, in afwijking van de technische resultaatbepaling op factuurbasis, de uitvoeringskosten van de faciliteiten meegenomen.

Voor het resultaat hebben wij gekeken naar alle polissen die zijn uitgereikt vanaf 1999. De modeluitkomsten geven aan dat over de periode 1999-2010 de inkomsten voldoende zijn geweest om de kosten te dekken. Cumulatief is in deze 12-jaars periode een positief resultaat behaald van € 123 miljoen (zie tabel hieronder). Het cumulatieve resultaat over de periode 1999-2009 was € 92 miljoen. In 2010 is dus is € 31 miljoen toegevoegd aan het resultaat op bedrijf-economische grondslag. Deze stijging wordt voor een deel verklaard door de premie-inkomsten in 2010, succesvolle incassoresultaten over in 2010 en door een daling van de voorzieningen. Zo zijn de (notionele) voorzieningen voor verwachte schade afgenomen van € 98 miljoen tot € 80 miljoen vanwege minder transacties met schadedreiging. Ook is de risicowaardering van sommige landen verbeterd, waardoor de (notionele) voorzieningen voor uitstaand politiek risico zijn gedaald van € 143 miljoen tot € 129 miljoen. Wel dient vermeld te worden dat in 2010 de risicowaardering voor een voor de portefeuille van de staat belangrijk land als Dubai is verslechterd, maar die verslechtering wordt meer dan goedge maakt door per saldo verbeteringen in andere landen.

Het positieve resultaat door de jaren heen is een stevig uitgangspunt om eventuele tegenvallers in de toekomst te kunnen opvangen. Voor 2011 houden we echter rekening met wederom een positief resultaat.

Bedrijfseconomisch resultaat van alle faciliteiten (tekenjaren na 1998) cumulatief over 1999-2010 in miljoenen euro's.

1 Liquide middelen	180	
1.1 Premie		623
1.2 Netto schade		-275
1.3 Netto koersrisico		-20
1.4 Netto rente		38
1.5 Uitvoeringskosten		-186
2 Vorderingen	233	
3 Voorzieningen	-290	
3.1 Uitstaand politiek risico		-129
3.2 Uitstaand commercieel risico		-26
3.3 Verwachte schade		-80
3.4 Vorderingen		-54
3.5 Koersrisico		-1
Totaal	123	

